

Plattdüütsch/Friisk

Wilt Martje Flors (Svenja Schüle) goor ai trug for e stormflödj as, schucht Hertje foon Hoorbel (Güde Boysen) et ünuk kaamen än as deer ai hiimlik ma.

EYLA BOYSEN

Frasch teooter for enarken

Nai tächnik määget et mööglig, dät arken e hoonling foont stuk fölie koon

NORDFRASCHLÖNJ „Wow, dät wus gödj!“ säa Bende eefter dät stuk „Da üülje, da goue“. Wan huum 12 iir üülj as, as huum eentlik bloots sü fernäid, wan er ordi kilern-geläis tu hiiren as. Unti, wan huum rucht wat tu lääken heet. Än jüst sü as et bai dät stuk, wat ham Gary Funck üt-toocht än ma en floose inöw-wed heet. Di teooterpädagogee heet ma en frasch musical än dät friluftteooter bai e weele önj Naibel dät frasch teooter nai apfünen. Hi köö wise, hü läämti än profesjonäl frasch teooter weese koon. Ma „Da üülje, da goue“ as ham dät nuch iinjen loked. Dät stuk än dät spal foon da kameedispaalere san rucht gödj än koone ma profesjonäl inseniiringe mahüüle.

Weeram gung et? Aw e im

spaalteele stoont en läder. Dät stuk begant ma di aprääs foon hüsmäister Brodersen (Malte Lindenberg), wat ferseeht en lämp wi tut juchten tu fouen. Ouerhood schint bait teooter äles en lait oufslan, üülj än instüwed. Sü san we glik made bane önjt stuk. Dan di naie rejisöör foon frasch teooter, spaalt foon Gary Funck, wärt ma dät teooter än da spaalere deer ai sü rucht wurm. Hi heet grute ploone, for älem for ham seelew, wat ai rucht pääst tu dät latj prowinsteooter. Duch deer heet hi ai ma da kameedispaalere räägend: ältumääle frasche persöönlikhäide, wat huum üt böke än tääle kánt. „Hauke Haien, Hertje foon Hoorbel, Martje Flors – da frasche tääle än e frasch histoori san ful foon

apärtie hoode“, schraft et Nordfriisk Teooter aw sin hüüsesid. Dät as di ferien, wat ääder dät stuk steecht. Ouers huum nü liiwet, dät huum önj dät stuk en eefterheelp for

„Da frasche tääle san ful foon apärtie hoode.“

Gary Funck
rejisöör

frasch histoori fäit, lait ferkiird. Hertje foon Hoorbel tut baispal, wunerboor döör-draid spaald foon Güde Boysen, as was niinj forbil. Ma har woonluuwe än spuien koon jü diling niinj indruk mör määge. Likewälj hiirt jü tu da bekanteste frasch tääle. Huum dät ai mör sü gans pa-

aw en stjöhingst ouer e spaalteele täagen än ferseeht, di dik tu reedien. Dät süwat ai stjämpi ouerkamt, lait bai da kameedispaalere. Huum namt ja ouf, hü's fersäke, üt e knip tu kaamen. Ja wan hál, dät jare teooter behülen blaft än hääwe jam deeram en stuk ouerläid, wat jarnge starke side wise schölj: en stuk önjt stuk. Duch äliine foue's dät ai haane.

Dät iinje wärt heer ai fer-teeld, dan „Da üülje, da goue“ koon huum nuch di 30. april än di 2. moi siinj. Ouders as bai e premjeere än da jarste tunge önj Leek, wärt dät stuk dan önj Hüsem önjt Husum Hus apfjard. Koode koon huum bai e Friisk Foriining (e-mail: info@friiske.de unti telefoon: 04671/6024154) bestale.

Karin Haug

aw en stjöhingst ouer e spaalteele täagen än ferseeht, di dik tu reedien. Dät süwat ai stjämpi ouerkamt, lait bai da kameedispaalere. Huum namt ja ouf, hü's fersäke, üt e knip tu kaamen. Ja wan hál, dät jare teooter behülen blaft än hääwe jam deeram en stuk ouerläid, wat jarnge starke side wise schölj: en stuk önjt stuk. Duch äliine foue's dät ai haane.

Dät iinje wärt heer ai fer-teeld, dan „Da üülje, da goue“ koon huum nuch di 30. april än di 2. moi siinj. Ouders as bai e premjeere än da jarste tunge önj Leek, wärt dät stuk dan önj Hüsem önjt Husum Hus apfjard. Koode koon huum bai e Friisk Foriining (e-mail: info@friiske.de unti telefoon: 04671/6024154) bestale.

Karin Haug

Immaterielle Kulturerbe – wodenni geht dat?

KIEL Allens Saken sünd dat, de wi nich vergeten schüllt. „Wat weten. Wat können. Wat wiedergeven.“ Komplizierte Kraam is dat mit all de Andrääg un Gutachten bit to'n Anerkennen. Düchtig wat mutt passeern un veel mutt een nawiesen, bit dat Thema op de List bi dat Immaterielle Kulturerbe vun de Unesco kamen kann. Bi dat een Thema mutt een sösshunnert Wöör schrievn, bi dat anner nich mehr as dreehunnert. Mehr as tein Biller dörvn nich sien un de Gutachter dörf keen Geld kosten. 68 Bisepele sünd bit hierto fasthoken op en düütsche List för Kulturformen.

Ilse Johanna Christiansen weet to vertellen över „Padersdäi“ un Winterverdriven. Dat Biiken steiht op de List vun de Unesco. De Weg dorhen weer nich einfach. Lüüd un Vereene mööt mitmaken. Ganz veel is an to denken. Op Sylt warrn bi't Biiken hüt Reden op Hochdüütsch un Sölring spraken. Un ok de Konferenzlüüd mööt sik op Frasch probieren: „Da troole foon iirtids wi wan ferjäge.“ Dat Biiken is to en Kennteken för Nordfriesland worrn. Man, dat se an de Oostsee biiken doon, dat kann un will se nich verstahn.

Museumsleiterin Antje Hückstedt verkloort dat Pottslagen op de Darß in Meckelnborg-Vörrpommern. En grote Knüppel un en Peerd in vulle Gallopp warrn bruukt, wenn de Rieder en Heringstunn

tweislagen will. Dat ganze Döörp is inbunnen un sogor en Tunnenkönig giff an't Enn. Allens erinnert en beten an unse Ringrieden.

Rainer Seidel vun de Nedderdüütsche Bühnenbund weet vun 907 plattdüütsche Vörsstellungen mit över hundertveertendusend Tokiekers to vertellen. Dat giff en lebennige Theaterszenen. Un uns Theoter mit de „Sprak vun de lütte Mann“ stabiliseert sik. 29 Plattdüütsche Scholen in Sleswig-Holsteen hölpn bi de Nawuchs. Kinnertheoterdrapen giff dat in Molfsee un op de Scheersbarg.

Bi dat een Thema mutt een sösshunnert Wöör schrievn, bi dat anner nich mehr as dreehunnert.

Dat Siegel immaterielle Kulturerbe is en grote Anerkennen un maakt Döörn apen, wenn een Hölp bruken deit. Överhaupt spelen unse regionale Heimatspraken en wichtige Rull bi all drie Bispelen. Schaad, dat de Sprak alleen nich förderungswürdig is. Dor mutt wat to sehen oder to anfaten sien: Ohn „weten, können, wiedergeven“ geht dat nich. Dor mööt uns Spraken al kreativ warrn un sik mit lütte schöne Saken to Woort mellen, so as mit Rummelpottlopen un dat Utbooten vör Helgoland.

Ingwer Oldsen

Sprak-Piilers fortel üp Sölring

SÖL Wan em di Sprak-Piilers ön di forskelig Rümer ön't Heimaat-Museum ön Kairem üp Söl sjocht, küer em höm fraag, of di Sölring Sprak nü al ön't Museum jert.

Jaa, wes en seeker, es di Swaar. Sölring es en autochthon Sprak, üs em dit neemt. Dit jit, dat et üp Söl önstönen es, üs di Friisen üt Holön ön dit aacht Jaarhönert jir äpkemen sen üp di Ailönen ön di Nuurösee. Sölring ön't Museum skel ek bidüüdi, dat üüs Sprak ek muar ön Moori es, en dat em didiarem wertfol Kultuurärev nü bluat jit ön di Ütsteling lees en hiir ken. Di Lönsregiarung ön Kiil stelt di Bidüüding fan di natsjonaal Menerhären ön Sleswik-Holstiin uk fuar di Ökonomii ön Euroopa aafter ön di Meedien fuar. Hat jeft ön üüs Bundeslön trii Menerhären me jaar ain Sprak en en ark heer sin Mentaliteet en uk kultureel Forskelighären.

Üp üüs Ailön heer em dit langsen swaarer, Aart en Wiis en Sprak fan di Friisen äprocht tö hualen. Fuul Mensken sen sent di taust Wärelkrich ark Jaar tö Söl kernen en haa jir Aarber en Plaats fuar jaar Familin fünen, en sa es dit kernen, dat et jit bluat en litj Ker üp Söl jeft, wat me jaar Jungen Sölring snaki.

Alexander Römer es sent leest Härefst di nii Fuarstuuner fan't Heimaat-Museum. Höm es dit wichtig, dat di Ütsteling uk fuar di Skuulen es „interaktiv Eelementen“ interesant wiis skel. Wan hoken niin Gelegenhair heer, Sölring ön sin Familj tö hiiren, ken hi hen tö Kairem ön't Mu-

seum fan di „Söl'ring Foriining“ kum. Di Sprak-Piilers, wat et jir jeft, sen niimooris, interesant en hat jeft fuar ark Piiler en ain Teema. Üp jen ken em „Dechtungs“ lees, üp en üöer „Sprakföörer“ of „Soong“ en hat gair fiirer me „Tialen“, „Leedjis“ en „Spreekuurter“. Bi di Informatsjoon-Piiler „Üüs Sölring Lön“ fair em wat aur aktuel Teemen tö weeten, sa üs Konstüstelings. Man töjest skel em en Ler iipen maaki, da sen da Knopen, hur

Museum-Fuarstuuner Alexander Römer föört di Sprak-Piiler „Tialen“ fuar. JESSEN

Mit en Geschicht för de Klassenruum op Tour

MILDSTEDT Fru Kieks stellt sik vör. Se is de Lehrerin un se will de Kinner wat över Sprachen bibringen. Op Hochdüütsch, kloor. All de Kinner ut de eersten Klassen, de gröne, de blaue un de geele Grupp, kiekten ehr nieli an. Wat schall dat wull warrn?

Gesa Retzlaff hett allens regelt. För tweemol fiefun-söventig Kinner ut de Mildstedter Grundschool giff hüt Theoter vun de Nedderdüütsche Bühn ut Flensburg: „Hannes – der kann es.“ De Kant vun de Bühn is to kennen an en witte Kleeband. Dor achter sitten de Kinner un luurn, wat wull kummt.

Un nu steiht se dor, de dore Fru Kieks, un strampelt sik af: „Heute wollen wir etwas über Sprachen lernen.“ Achter ehr steiht en grote Landkoort

vun Sleswig-Holsteen un sunst is dor nix.

Mitmol klingelt dat. En Mann op en grote gele Post-rad kümmt um de Eck suust. Dat Rad is vörn un achtern vullpakt mit Päckchen un Pakete: „Moin, moin, ik bün Hannes. Ik bün Kurier un ik

kann blots Platt.“ „Wir sind hier in der Schule. Wir haben nichts bestellt. Was wollen Sie hier?“ Avers Hannes lett sik nich ünnerkiegen. Soddenni staunt Fru Kieks denn man doch, as se en Päckchen vun ehr Mama kriggt mit dat Schoolbroot, dat se hüt ver-

geten harr. Pienlich, pienlich.

Nu nimmt dat Stück denn Fohrt op. Dor warrn Klingel, Orgel un Waterpistol utdeelt. En poor Kinner tuckern as en Trecker, annern gackern as Göös, Hunde sind dorbi un en Flock Schaap. Sogor Gewitter un Regen giff dat hüt in de Mildstedter Musikruum. Hannes hett sien Gittarr in'e gang. Fru Kieks mutt op de Gepäckdräger un de beiden reisen dörch de Sprakenwelt.

Koh Elsa hett sik swatte Placken bestellt. De Katt Pauline hett sik sülms verschickt. De „Zeitung“ Erna kriggt Sabelwater ut de Afthek. Twischendörch warrt sungen, söcht un prohlt. Fief Rullen möten de beiden Schauspielers Sonja Weber un Günter Hermann lebennig ma-

De Koh hett ut Versehen rode Placken tostüert kregen. OLDBEN